

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ Γ.Ν. ΑΜΦΙΣΣΑΣ

17 /4 /2018 : Φαρμακευτικά Φυτά

(Κούτρα Ευγενία / ΠΕ Φαρμακοποιός)

*ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ : Δημόσια Υγεία – Κοινωνιολογική
Προσέγγιση*

Φαρμακευτικά Φυτά

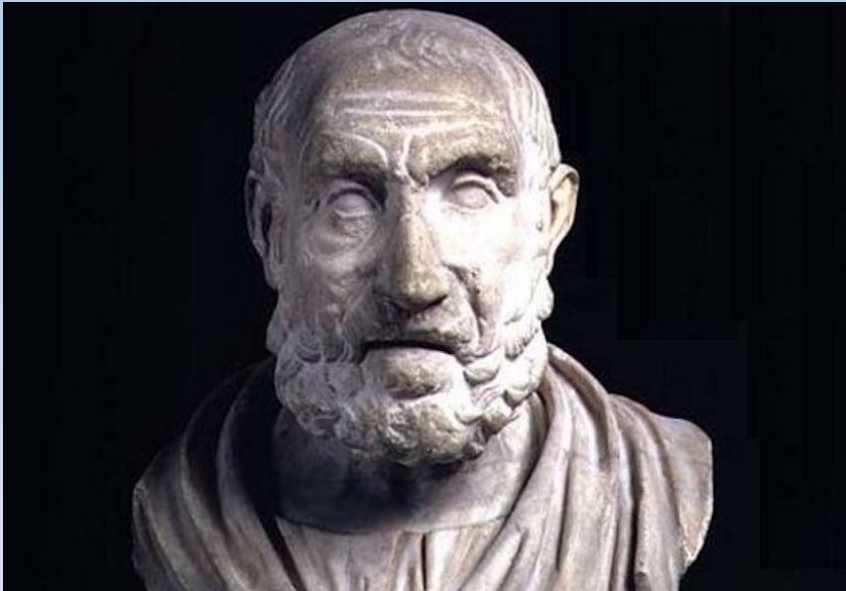

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΒΟΤΑΝΙΚΗ

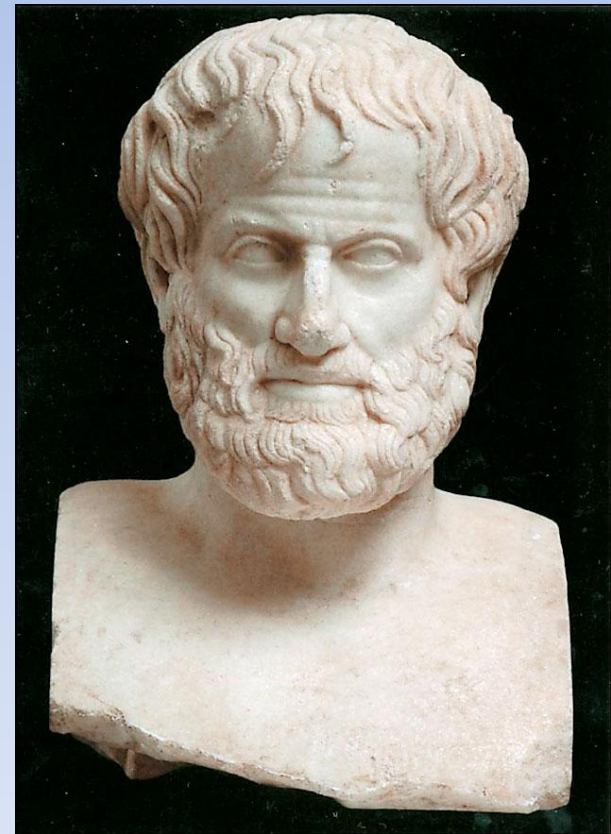
Η «εφαρμοσμένη βοτανική» που μελετά τα
φαρμακευτικά φυτά ,της οποίας η προέλευση
όπως και της Ιατρικής χάνεται στους αιώνες.

Από τους....

Ιπποκράτη

Αριστοτέλη

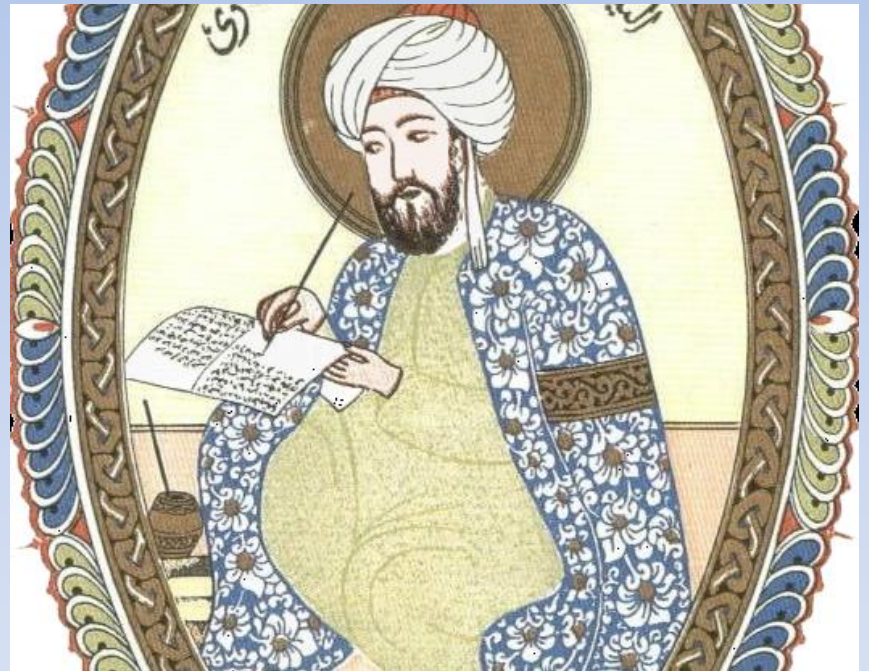

Στους...

Κλαύδιο Γαληνό

Αβικένα

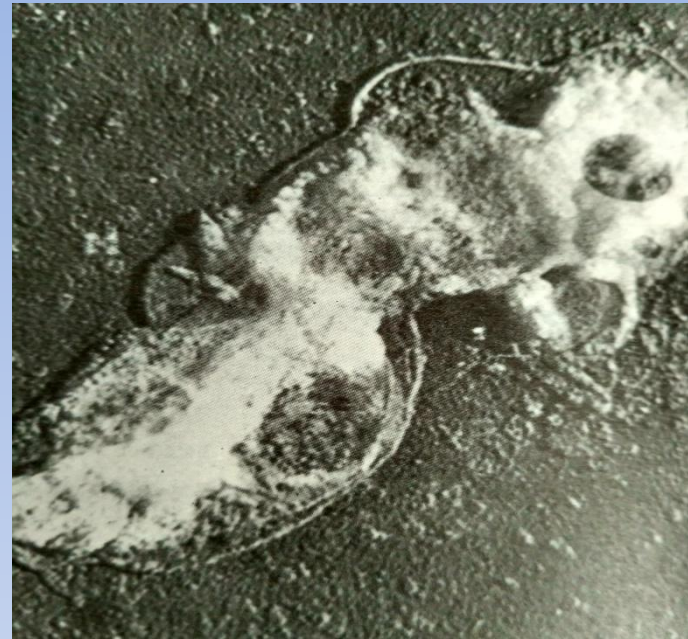
Ταξινόμηση σύμφωνα με το σύστημα του Engler-Diels(1954)

- Βακτηριόφυτα
- Κυανόφυτα
- Μυξόφυτα
- Ευγλενόφυτα
- Πυρρόφυτα
- Χρυσόφυτα
- Χλωρόφυτα
- Χαρόφυτα
- Γαιόφυτα
- Ροδόφυτα
- Μύκητες
- Λειχήνες
- Βρυόφυτα
- Πτεριδόφυτα
- Γυμνόσπερμα
- Αγγειόσπερμα

ΒΑΚΤΗΡΙΟΦΥΤΑ (ΒΑΚΤΕΡΙΟΡΗΥΤΑ)

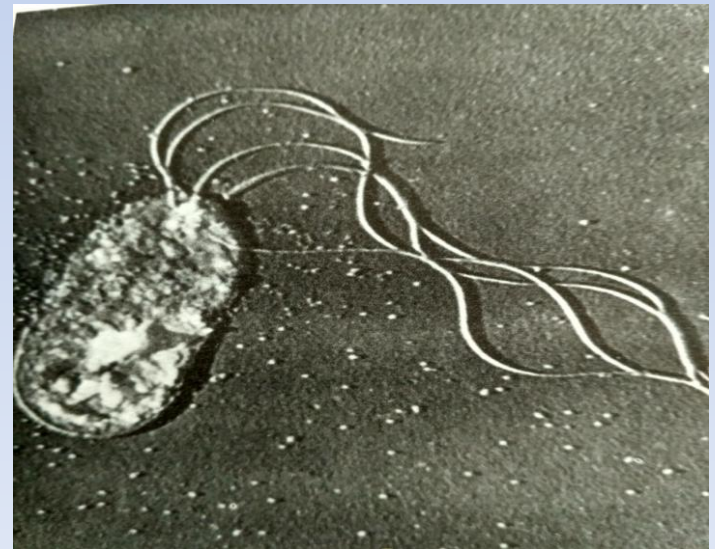
A. Βάκιλλοι (Bacillaceae)

- B.colistinus (colistina)
- B. polymyxa (polimixina B με δράση στην Ps.aeruginosa)

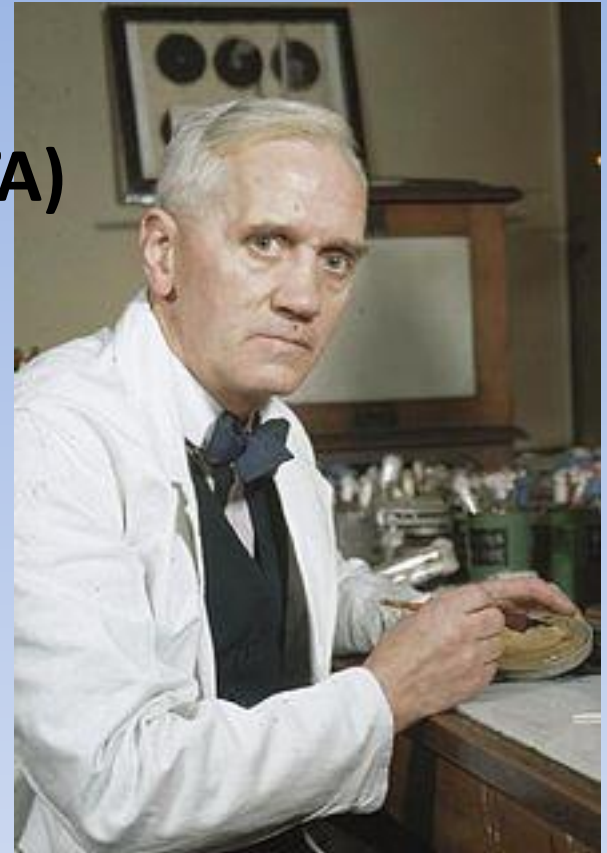
B. Στρεπτομύκητες (Streptomycetaceae)

- S.griseus (στρεπτομυκίνη)
- S.erythraeus (ερυθρομυκίνη με δράση στο Vibrio cholerae)

ΜΥΚΗΤΕΣ I (ΕΥΜΥCΕΤΟΡΗΥΤΑ)

Α. Ασπέργιλλοι και Πενικίλλια (*Aspergillaceae*)

- *P. notatum* (πενικιλίνη) ---Alexander Fleming ➔ Αντιβίωση
(Βακτηριοστατική δράση)

ΜΥΚΗΤΕΣ II

B. Υποκρεώδη (Hyphocreaceae)

Ερυσίβη (*Claviceps purpurea*)

Σκληρώτια

Αλκαλοειδή

- Εργοταμίνη
- Εργοτοξίνη
- Εργονοβίνη
- Λυσεργικό οξύ (LSD)

Δράση

Αγγειοσυσταλτική

ΜΥΚΗΤΕΣ III

Γ. Αγαρικά (Agaricaceae)

- Αμανίτης ο μυγοκτόνος
(*Amanita muscaria*)
(λιγότερο τοξικός)
-

- Αμανίτης ο φαλλοειδής
(*Amanita phalloides*)
(θανατηφόρος
δηλητηρίαση μετά από 12-
24h από κατάποση-
εμετός, εφίδρωση, γαστρεν-
τερικοί
κολικοί, παραλήρημα)

ΓΥΜΝΟΣΠΕΡΜΑ (GYMNOSPERMAE)

Εφεδροειδή (Ephedraceae)

Έφεδρα η σινική (Ephedra
equisetina vulgaris)

Υπέργεια τμήματα του φυτού

Αλκαλοειδή

- Εφεδρίνη
- Ψευδοεφεδρίνη

Δράσεις

Αποσυμφορητική
Βρογχοδιασταλτική
Διεγερτική ΚΝΣ
Μυδριατική στην
οφθαλμολογία
Νάρκωση

**ΑΓΓΕΙΟΣΠΕΡΜΑ
(ANGIOSPERMAE)
ΔΙΚΟΤΥΛΗΔΟΝΑ**

Ευφορβιοειδή (Euphorbiaceae)

Ρίκινος ο κοινός
(*Ricinus communis* L.)

Καρπός

Ρικίνη

Δράση

Καθαρτική (ως έλαιο)

ΠΟΛΥ ΤΟΞΙΚΟ

Χειλανθή (*Laureaceae*)

Κιννάμωμον το γνήσιο
(*Cinnamomum*
Zeylanicum)

Φλοιός

Αρωματικό

Χρήση

Βαφή για το λάβδανο

Ρανουγκουλίδες (*Ranunculaceae*)

- Άδωνις ο χειμερινός
(*Adonis Vernalis*)

Ανθοφόρο φυτό

Γλυκοσίδια

Αδωνιδισίτη

Δράση

Καρδιοτονωτική

-
- Ακόνιτο (*Aconitum Napellus* L.)

Νεαρή ρίζα

Ακονιτίνη

Δράσεις

Αναλγητική Αντιρρευματική

Θεραπεία νευραλγιών
(τριδύμου)

ΤΟΞΙΚΟ

Παπαβερίδες (*Papaveraceae*)

Παπαρούνα (*Papaver
Somniferum*)

Ανώριμες κάψες (Ιούνιο-
Ιούλιο) → γαλακτώδες πηχτό
υγρό : Όπιο

Αλκαλοειδή

- Μορφίνη(α) (έντονα τοξικό)
- Κωδεΐνη (β)
- Παπαβερίνη(γ)

Δράσεις

(α) Ηρεμιστική Υπνωτική

Αναισθησία

(β) Αντιβηχική

(γ) Σπασμολυτική

Θεοειδή (*Theaceae*)

Τσάι (*Thea Sinensis*)

Φύλλα

- Τεΐνη
- Καφεΐνη
- Θεοφυλλίνη

Δράσεις

Διουρητική Διεγερτική
ΚΝΣ & καρδιάς

Μυρτοειδή (*Myrtaceae*)

- Γαρύφαλλο αρωματικό(*Eugenia Caryophyllata* T.)

Καρφάκια

Ευγενόλη (Παρασκευή λάβданου)

Δράσεις

Αντισηπτική Αντιοδονταλγική

- Ευκάλυπτος ο σφαιρικός(*Eucalyptus Globulus*)

Ενήλικα φύλλα (καλοκαίρι)

Ευκαλιπτόλη

Δράσεις

Αντισηπτική Αντιμικροβιακή

Αντικαταρροική

Αποχρεμπτική Τονωτική

- Γλυκάνισος (*Pimpinella Anisum*)

Καρπός

Ανηθόλη (αιθ.έλαιο)

Δράση

Αντισπασμωδική

Μαλβίδες (*Malvaceae*)

Αλθαία η
Φαρμακευτική (*Althea
Officinalis*)

Ρίζα

Δράσεις

Μαλακτική Διουρητική
Επουλωτική

Φύλλα

Δράσεις

Αντιφλεγμονώδης
Αποχρεμπτική

Τιλιίδες (*Tiliaceae*)

Τίλιο το
καρδιόφυλλο (*Tilia
cordata platyphyllus*)

Φλοιός
Άνθη

Δράσεις

Καταπραϋντική
Μαλακτική
Επουλωτική

Στερκουλιοειδή (*Sterculiaceae*)

Κακαόδεντρο (*Theobroma cacao*)

Καρπός

- Βούτυρο του κακάο (παρασκευή υπόθετων)
- Άμυλο
- Θεοβρωμίνη (α)
- Καφεΐνη (ίχνη)

Δράσεις

(α) Διεγερτική ΚΝΣ
Διουρητική

Ερυθρόξυλο ***(Erythroxylaceae)***

Κόκα (Erythroxylum
coca)

Φύλλα

Κοκαΐνη

Δράσεις

Τοπική αναισθητική

Ελαιίδες (*Oleaceae*)

- Ελιά η ευρωπαϊκή (*Olea Europea*)

Φύλλα

Καρπός

Φαινολικές ενώσεις

Δράσεις

Τονωτική Σηπτική

Αντιπυρετική

Υπολιπιδαιμική

-
- Φράξινος ο
όρνος (*Fraxinus ornus*)

Μάννα (λευκό κολλώδες
έκκριμα)

Δράσεις

Ήπια καθαρκτική
(παιδιατρική)

Γεντιανίδες (*Gentianaceae*)

Γεντιανή η
κίτρινη (*Gentiana lutea*)

Ρίζα
(σκόνη, εκχύλισμα, βάμμα)

Γλυκοσίδια

- Γεντιαμαρίνη
- Γεντιοπικροσίδη

Δράσεις

Διεγερτική (πεπτικού)

Τονωτική

Αντιπυρετική

Αποκυνοειδή (Aporosynaceae)

Στρόφανθος
(Strophanthus gratus)

Σπόρος χωρίς το φτερό

Γλυκοσίδια

- Στροφανθίνη

Δράσεις

Καρδιοτονωτική

Διουρητική

Λαμπιάτα (*Labiatae*)

- Μέντα η
πιπερώδης (*Menta
Piperita*)

Φύλλα (αιθ. έλαιο)

Μενθόλη

Δράσεις

Αντισηπτική Σπασμολυτική

Αναλγητική

- Θύμος ο κοινός (*Thymus
vulgaris*)

Ανθισμένες κορυφές (αιθ.
έλαιο)

Θυμόλη

Δράσεις

Αντισηπτική Σπασμολυτική

Αντιβηχική Αποχρεμπτική

Σολανίδες (*Solanaceae*) I

Μπελαντόνα (Atropa
Belladonna)

Φύλλα ανθισμένου φυτού
(εκχύλισμα, βάμμα)

Αλκαλοειδή

- Υοσκυαμίνη
- Ατροπίνη
- Σκοπολαμίνη

Δράσεις

Αντιχολινεργική Αναλγητική
Καταπραϋντική
Μυοχαλαρωτική Μυδριατική
(οφθαλμολογία)

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΤΟΞΙΚΟ

Σολανίδες (*Solanaceae*) II

- Υοσκυάμος ο μέλας (*Hyoscyamus Niger*)
- Δατούρα η στραμόνιος (*Datura stramonium*)

Φύλλα

Αλκαλοειδή

- Υοσκυαμίνη
- Ατροπίνη
- Σκοπολαμίνη

Δράσεις

Αντιχολινεργική Σπασμολυτική
Αναλγητική Ηρεμιστική

ΤΟΞΙΚΑ

Σκροφουλαροειδή (*Scrophulariaceae*)

- Διγιάλις η πορφυρά (*Digitalis purpurea*)
- Διγιάλις η εριώδης (*Digitalis lanata*)

Φύλλα

Γλυκοσίδια

- Διγιάλίνη
- Διγιοξίνη
- Διγοξίνη(λανατοσίδη)

Δράσεις

Ισχυρή καρδιοτονωτική
Αντιαρρυθμική Διουρητική

ΤΟΞΙΚΑ

Βαλεριανίδες ***(Valerianaceae)***

Βαλεριάνα η
φαρμακευτική
(*Valeriana Officinalis*)

Ρίζωμα, ρίζες (αιθ.
έλαιο)

Δράσεις

Καταπραϋντική

Σπασμολυτική

Ηρεμιστική

Υπνωτική

(ανώτατη δόση 6gr)

Σύνθετα (*Compositae*)

Ματρικάρια το χαμόμηλο
(*Matricaria Chamomilla*)

Άνθη(αιθ. έλαιο)

Κουμαρίνη
Χαμαζουλίνη

Δράσεις

Καταπραϋντική
Αντιφλεγμονώδης Έπια
ηρεμιστική Σπασμολυτική

(πιθανή αλληλεπίδραση με
κουμαρινικά αντιπηκτικά)

**ΑΓΓΕΙΟΣΠΕΡΜΑ
(ANGIOSPERMAE)
ΜΟΝΟΚΟΤΥΛΗΔΟΝΑ**

Λιλιείδες (*Liliaceae*)

Κολχικό το φθινοπωρινό
(*Colchicum Autumnale*)

Σπόροι

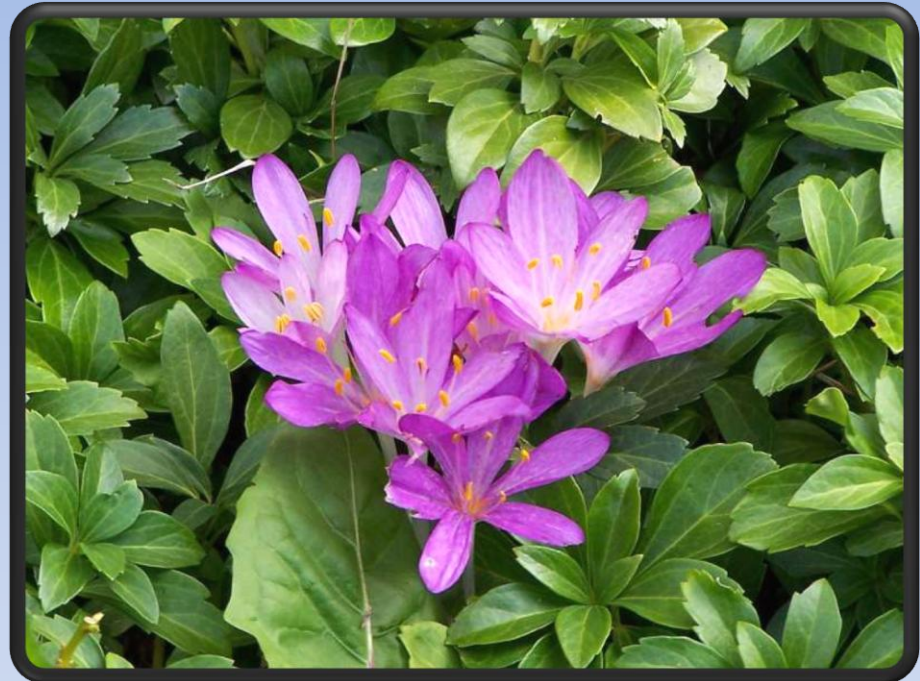
Αλκαλοειδή

- Κολχικίνη

Δράσεις

Αναλγητική (για ουρ.
αρθρίτιδα)
Αντιρευματική

ΤΟΞΙΚΟ

Βιβλιογραφία

1. Botanica Farmaceutica- Luigi De Capite- Casa Editrice Galeno Perugia
2. Φαρμακευτικά Φυτά της Ηπείρου
<http://mediplantepirus.med.uoi.gr/pharmacology/index.php>

Σας
ευχαριστώ